N°. 1848. N°. 167.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal 's weeks* wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

ZATURDAG 12 AUGUSTUS.

De prijs der Advertentiën is, van een tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

De jongste berigten over Milaan luiden zeer droevig. De Fransche bladen spreken wel van den geestdrift der Milanezen, die van hunne stad een tweede Saragossa wilden maken, doch liep ook te Parijs reeds het gerucht van het innemen van Milaan. Het *Frankfurter Journal* bevat de volgende bijzonderheden over den val dezer stad uit Bern, onder dagteekening van den 7den augustus: »Het Vorort heeft heden van het stedelijk bestuur uit Lugano van den 5den augustus de volgende tijdingen ontvangen:

»*Van den voordenmiddag.* *Karel Albert* staat met 40,000 man onder de muren van Milaan tegenover de Oostenrijkers. De Milanezen hebben zich gereed gemaakt zich tot het uiterste te verdedigen. Voortdurend komen er uitgewekenen uit Milaan naar Tessino. Wij hebben 20 man naar de grenzen gezonden om voor de orde te waken.

»*Elf ure des avonds.* De syndicus van Chiasso meldt ons per courier: De Oostenrijkers zijn, na eene capitulatie Milaan binnengerukt. *Karel Albert* is teruggetrokken. Er is niet gevochten. De Oostenrijkers zijn naar Como en verder doorgedrongen.

»*Middernacht.* De zoo even aangekomen post bevestigt de tijding der capitulatie. Milaan is in rep en roer. De geheele stad was gebarricadeerd en tot den hevigsten tegenstand gereed gemaakt. De eenige bekend geworden voorwaarde der capitulatie is deze. Het staat elk vrij van heden morgen tot 6 ure in den namiddag de stad te verlaten. Een fraai vooruitzigt! Volgens het Parijssche dagblad *l'Union* zijn de volgende bepalingen de basis der onderhandelingen tusschen Frankrijk en Engeland over de Italiaansche quaestie: Lombardije, hetwelk zich met zooveel ijver van Oostenrijk heeft afgescheurd, zal gedeeltelijk aan Toscane, gedeeltelijk aan Piemont komen. Venetië en de andere Italiaansche vorstendommen (Modena, Parma enz.) zullen bij Oostenrijk blijven."

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 9 aug. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn ingekomen onderscheidene adressen, waaronder een ongezegeld adres van den gemeenteraad van Nieuwer-Amstel, bij gelegenheid waarvan de Vergadering op voorstel des Voorzitters besloten heeft, omtrent de adressen van gemeenteraden hetzelfde te bepalen, wat in de zitting van 12 mei jl. omtrent die van Provinciale Staten is bepaald, en dienvolgens dit adres en voortaan alle andere van gemeenteraden ook ongezegeld aan te nemen.

Vervolgens zijn door de commissie van rapporteurs algemeene verslagen uitgebragt: 1o. over de wetsontwerpen betreffende de grondwets-herziening; 2o. over het wets-ontwerp tot nieuwe verhooging der begrooting van het departement van Oorlog voor 1848; 3o. over het wets-ontwerp betreffende de wijziging der accijnsen op het gemaal en geslagt.

De dag der beraadslagingen over de eerstgenoemde wets-ontwerpen is bepaald op maandag den 14den augustus, des voormiddags ten 11 ure; die over de overige wets-ontwerpen zal nader worden vastgesteld.

Daarna heeft de commissie voor de verzoekschriften onderscheiden verslagen uitgebragt, met welke verschillende conclusiën de vergadering zich achtereenvolgens heeft vereenigd. (*Staats-Ct.*)

— Uit het algemeen verslag over het wets-ontwerp tot wijziging der accijnsen op het gemaal en het geslagt blijkt, dat ook te dien aanzien de vraag op den voorgrond is gesteld, of de tegenwoordige Tweede Kamer der Staten-Generaal in deze oogenblikken, bij met het oog op de zeer bijzondere stelling, waarin zij zich geplaatst vindt, zich wel geroepen kon achten, om mede te werken tot of te beslissen over het maken van zulk eene inbreuk op een bestaand stelsel, eene inbreuk, waarbij uit den aard der zaak geheel de finantiëele toekomst des vaderlands betrokken kan zijn? De meerderheid heeft die vraag ontkennend beantwoord. Zij meende, dat nu het bestaan der behoefte, om de volksvertegenwoordiging op eenen anderen grondslag te vestigen, ook van de zijde der regering zoo regtstreeks is verkondigd en eene daartoe strekkende herziening der grondwet zoo kort aanstaande is, de taak der Kamer zich eigenaardig tot die herziening moest beperken; dat gedurende den korten tijd, dien zij naar alle waarschijnlijkheid nog zal blijven bestaan, van haar, buiten dat groote werk der grondwetsherziening, moeijelijk iets anders dan de medewerking tot voor den gewonen loop der zaken gevorderde maatregelen kan worden gevergd; en dat nog daarenboven, het uitbreiden van dien werkkring tot andere aangelegenheden van veel omvattenden en duurzamen aard, ligt als minder wenschelijk voor de regeling dier aangelegenheden zelve zou kunnen worden beschouwd.

De meerderheid der tegenwoordige Kamer kon zich ook niet geroepen en gezind gevoelen, om op zoodanige wijze op het stelsel der accijnsen in te grijpen, als bij de tegenwoordige wet wordt bedoeld, dat is, om tot eene partiëele afschaffing der belastingen op het gemaal en geslagt hunne stem te geven. Nagenoeg algemeen heeft men verklaard, dat men ongezind was, om op de voorgestelde wijze op het stelsel der accijnsen in te grijpen, zonder dat voor de middelen tot dekking van 's rijks uitgaven, die daardoor zouden komen te vervallen, een ander duurzaam en blijvend middel in de plaats wierd gesteld.

De regering is nogtans bij hare voordragt blijven volharden. Het zou, zegt zij, niet met de waardigheid der regering strooken, wanneer gedane beloften thans van hare zijde onvervuld wierden gelaten. In vele gewesten heeft men zich gevleid, dat weldra eene belangrijke ontheffing van de belastingen op de eerste levensbehoeften zoude worden verworven; en eene teleurstelling hieromtrent zou, naar het inzien der regering, ook uit een staatkundig oogpunt, zeer bedenkelijk geweest zijn. Zij oordeelt, dat de onderwerpelijke zaak minder uit een finantiëel, dan wel een staatkundig oogpunt, eene spoedige behandeling schijnt te vorderen.

Er zijn in het ontwerp geene wijzigingen gebragt, dan alleen eene verlangde splitsing in twee afzonderlijke wets-ontwerpen, alsmede die van art. 1 van het oude wets-ontwerp in twee artikelen, en de verschuiving van den termijn van invoering tot den 1sten october aanstaande.

— Uit het voorloopig verslag van de rapporteurs, wegens de voorgestelde wet op eene buitengewone belasting op de bezittingen, blijkt, dat in de afdeelingen de vraag is geopperd, of de Kamer wel geacht konde worden geroepen te zijn, om, ter voorziening in een tijdelijk te-kort, der natie zulk een zwaren last, als is voorgesteld, op te leggen, en dat een groot aantal leden heeft gemeend deze vraag niet toestemmend te kunnen beantwoorden; — te minder, daar de regering zelve heeft geoordeeld, dat de Staten-Generaal het Nederlandsche volk niet genoegzaam vertegenwoordigde. De groote meerderheid heeft zich alzoo ongezind verklaard, om tot den voorgestelden maatregel mede te werken, en heeft ook gemeend, dat het cijfer van het te-kort te hoog werd opgegeven. Men gelooft niet, met het oog op de bekende opbrengst der middelen, dat de mindere opbrengst van dezelve zooveel zal bedragen als de regering schijnt te vermoeden. In het algemeen oordeelt men eene belasting op de bezittingen ongeraden, omdat daardoor het productief kapitaal wordt aangetast, en daarmede het openbaar bekend worden van het bijzonder vermogen gepaard moet gaan, waarvan het volkskarakter bijzonder afkeerig is. Men heeft eene dergelijke belasting aangemerkt als een uiterst redmiddel, en het heeft bevreemding gebaard, dat de regering al dadelijk hare toevlugt daartoe heeft genomen.

Een zeker aantal leden heeft zich niet met deze beschouwing vereenigd, en het voorgestelde middel aangemerkt als afdoende, om de ophooping van geheime te-korten te verhoeden. Sommigen hebben echter eene opklimming van belasting verlangd, als $\frac{1}{2}$ tot een ten honderd.

De groote meerderheid heeft zich verklaard tegen het beginsel, om eene belasting op het inkomen tot de ambtenaren en de bezoldigden te beperken. In elk geval heeft men meerdere waarborgen verlangd voor de geheimhouding, en heeft men begrepen, dat van de officieren, de kapiteins voor de helft, en de subalternen geheel van de belasting moesten worden vrijgesteld.

Bij haar antwoord op deze bedenking volhardt de regering bij hare meening, dat onmiddellijk in de behoefte moet worden voorzien, en dat elke dilatoire maatregel ongeraden is. Zij verklaart zich uit dien hoofde almede tegen het middel van schatkist-biljetten, en heeft daarom dan ook nog geen gebruik gemaakt van de schatkist-biljetten, bij de wet van 1840 veroorloofd. Zij bestrijdt de meening, dat de Staten-Generaal niet geroepen zouden zijn, om in de middelen, die voor het oogenblik gevorderd worden, te voorzien, en beweert, dat deze, werkzaam zijnde, om eene wijziging der grondwet tot stand te brengen, ook daartoe wel bevoegd moeten worden gerekend.

De regering neemt aan, dat, bij behoud der genomene militaire maatregelen, het cijfer der behoeften op een minder bedrag kan worden gesteld, en wel op *f* 10,100,000; maar dat eene vermindering van den accijns op gemaal en geslagt eenmaal toegezegd zijnde, de regering niet mag nalaten daartoe een voorstel te doen. Zij volhardt bij hare meening, dat eene belasting als de voorgestelde, als de verkieselijkste moet worden beschouwd, maar heeft, onder anderen, de voordragt in zoo verre gewijzigd, dat de vrijstelling van het belastbaar vermogen tot *f* 3000 is uitgebreid; dat de vermenigvuldiging van de opbrengst der tienden op *vijftien* is bepaald; dat de vrijstelling van ambtenaren tot op *f* 800 's jaars is uitgestrekt; dat vooreerst de betaling van twee termijnen zal worden gevorderd en die van den derden aan eene nadere bepaling wordt onderworpen, en dat over hetgeen de belasting meer mogt hebben opgebragt, dan hetgeen de buitengewone behoeften van 1848 vorderen, nader bij de wet zal worden beschikt.

De commissie van rapporteurs heeft gemeend, dat de alzoo gewijzigde voordragt op nieuw aan het onderzoek der afdeelingen moet worden onderworpen.

ALGEMEEN VERSLAG.

Herziening der Grondwet.

Het zal te dezer plaatse wel naauwelijks herinnering behoeven, dat de twaalf ontwerpen van wet, betrekkelijk het tot stand brengen der grondwetsherziening, die bij de koninklijke boodschap van 19 junij jl. der Kamer zijn aangeboden, tijdens het eerste onderzoek in de Afdeelingen dier Kamer tot menigvuldige bezwaren en bedenkingen van meer algemeenen of bijzonderen aard hebben aanleiding gegeven, die door middel van het den 13den juli daaraanvolgende vastgestelde Voorloopige Verslag van Uwe commissie van rapporteurs ter kennis der regering zijn gebragt; — dat daarop den 31sten dier maand eene door den tijdelijken president van den raad van ministers onderteekende Memorie van Beantwoording is ontvangen, vergezeld gaande van eene opgave der wijzigingen die de regering, ten gevolge der dezerzijds gemaakte aanmerkingen, in de ingediende wets-ontwerpen gebragt had, alsmede van een nieuw bewerkt opstel van het XIIde dier wetsontwerpen; — en dat dientengevolge omtrent deze aangelegenheid een nieuw onderzoek in de Afdeelingen der Kamer noodzakelijk is geoordeeld. De uitslag dezer nadere overweging, waaraan door 52 leden is deel genomen, zal de commissie van rapporteurs in het tegenwoordig Verslag trachten te doen kennen.

Bij dat nieuwe onderzoek heeft men zich algemeen door de overtuiging laten leiden, dat na de plaats gehad hebbende wisseling van denkbeelden over het groote werk der grondwets-herziening, het in den tegenwoordigen stand dier hoogst gewigtige aangelegenheid allezins nuttig en raadzaam is te achten, om zich zooveel mogelijk te bepalen tot hetgeen daarbij geacht kan worden hoofdzaak te zijn. Daarom ook heeft men, ofschoon daarvoor ruimte stof scheen voorhanden te zijn, zich onthouden van in eene opzettelijke beoordeeling of wederlegging te treden der stellingen en redeneringen, die in de Memorie van Beantwoording tot verdediging van de

zienswijze der regering zijn vooruitgezet en ontwikkeld; weshalve uit het deswege in dit verslag bewaarde stilzwijgen geenszins de gevolgtrekking zou mogen worden afgeleid, dat de leden der Kamer aan al die stellingen hun zegel hechten, of al die redeneringen beamen. Integendeel hebben vele leden uitdrukkelijk verklaard, te dezen aanzien in hun geheel te willen blijven en zich in 't algemeen omtrent vroeger ontwikkelde, maar thans niet op nieuw ter sprake gebragte bezwaren eene volkomene vrijheid van oordeel voor te behouden.

Uit den aard der zaak heeft men in de eerste plaats de aandacht gevestigd op de vijf hoofdpunten, die in het vroeger Verslag, om daarbij ontwikkelde redenen, op den voorgrond zijn gesteld, en die thans in verband moesten worden beschouwd met de wijzigingen, welke de regering, voor zooveel enkele dier punten betreft, in de deswege voorgedragene grondwets-artikelen heeft gebragt, of ook met de redenen, die de regering bewogen hebben, om ten aanzien der overige in haar vroeger stelsel te volharden. Het deswege verhandelde kan aldus worden zamengetrokken.

I. *Het stelsel van vertegenwoordiging.* Bij de nadere overweging van dit zeer belangrijk hoofdpunt, heeft men het der regering geenszins kunnen toegeven, dat het invoeren van regtstreeksche verkiezingen voor de Tweede Kamer dezerzijds reeds als eene besliste zaak zou kunnen worden aangemerkt. Zoo toch de meerderheid vroeger verklaard heeft, onder de bestaande omstandigheden, niet ongeneigd te zijn om tot het stelsel van regtstreeksche verkiezingen toe te treden, werd die toestemming uitdrukkelijk verbonden aan eene in haar oog onmisbare voorwaarde, die namelijk, dat de Eerste Kamer op eene wijze moest worden ingerigt en zamengesteld, geschikt om dezen tak van wetgevende magt aan zijne bestemming te doen beantwoorden en een genoegzaam tegenwigt voor de uitbreiding van het democratische beginsel te doen geboren worden. Daar men nog steeds van ditzelfde denkbeeld uitging, werd de overweging in de Afdeelingen over het stelsel van vertegenwoordiging ditmaal geheel beheerscht door de vraag: bieden de nieuwe voorstellen der regering omtrent de wijze van verkiezing en de voorwaarden van verkiesbaarheid der leden van de Eerste Kamer genoegzame waarborgen aan, dat die Kamer voortaan zijn zal wat zij, ook naar de stellig in de Memorie van Beantwoording uitgedrukte meening, in het nieuwe stelsel werkelijk wezen moet? Ofschoon men gaarne erkende, dat uit dit oogpunt de aanhangige wets-ontwerpen reeds eene wezenlijke verbetering hebben ondergaan, werd door eene vrij aanzienlijke meerderheid het gevoelen voorgestaan, dat, zonder groote afwijking van het tegenwoordig stelsel der regering, die verbetering nog verder kon en behoorde te worden voortgezet. Men had daarbij vooral het oog op den kring, binnen welken, volgens het laatstelijk gedane voorstel, de keuze der leden van de Eerste Kamer zich beperken zou en dien men, in het belang van eene doelmatige zamenstelling van dat staatsligchaam, meer wilde hebben uitgebreid. De bepaling, dat alleen een hooge aanslag in de directe belastingen de bevoegdheid schenken kan, om door de Provinciale Staten tot lid van de Eerste Kamer te worden verkozen, gaat uit van het denkbeeld der erkenning eener geldaristocratie, welk denkbeeld de regering zelve niet eens zeer aannemelijk acht. De meerderheid drong er daarom met ernst op aan, dat de kiesbevoegdheid, behalve aan de hoogst belasten, ook aan bepaalde categoriën van personen mogt worden geschonken, die door hunnen maatschappelijken stand, vroeger bekleede betrekkingen of uitblinkende wetenschappelijke verdiensten op deze onderscheiding aanspraak kunnen maken. De bedenking, dat zoo doende de Eerste Kamer te zeer uit ouden van dagen zou kunnen worden zamengesteld, was in het oog der meerderheid niet van afdoenden aard, daar men immers van de Provinciale Staten vertrouwen mag, dat zij uit de categoriën eene keuze van werkelijk geschikte personen zouden doen; terwijl aan den anderen kant het gevaar, hetwelk de regering hier vreest, ligt in nog sterkere mate zou bestaan, als uitsluitend van de meest gegoeden in den lande sprake moet zijn. De hoogste trap van gegoedheid wordt toch in den regel eerst op eenen meer gevorderden leeftijd bereikt en gaat geenszins altijd met de noodige geschiktheid en lust tot het vervullen van moeijelijke verpligtingen jegens het vaderland gepaard. Andere leden voegden hier nog bij, dat zelfs wanneer men met de regering den aanslag in de belastingen alleen in rekening wil brengen, het voorstel om op iedere vijf duizend zielen één verkiesbaar te stellen, de keuze te veel beperkt. De regering schijnt daarbij een onderdeel van art. 56 der Belgische staats-regeling te hebben willen navolgen, maar heeft, naar men meent, ten onregte slechts dat deel van het stelsel toepasselijk verklaard. De vaststelling van eenen bepaalden census behoort vooraf te gaan, en, daarbij moet dan, voor het geval dat die census naar verhouding van het zielental, het vereischte getal verkiesbaren niet oplevert, de bepaling omtrent andere verkiesbaren uit de hoogst belasten gevoegd worden: want niet vermindering, maar vermeerdering der in aanmerking komende personen is hier het doel. Zoo als het nieuw voorgedragen art. 4 van het IIIde wets-ontwerp nu ligt, zou ten minste voor sommige provinciën het aantal ingezetenen, die tot lid der Eerste Kamer kunnen verkozen worden, minder bedragen, dan volgens het vroegere art. 4 van datzelfde wets-ontwerp het geval zou zijn geweest. Nog waren er eenige leden, die het gevoelen opperden, dat in allen gevalle de hoogstbelasten uit het kiesdistrict, en niet uit de provincie, als verkiesbaar moesten worden aangewezen, daar anders, met opzigt tot eenige der provinciën, de ongelegenheid zich zou opdoen, dat de verkiesbaren uitsluitend in de voornaamste stad der provincie gevestigd waren. — Ook nog meer regtstreeks is het door de regering thans omtrent de verkiezing der leden van de Eerste Kamer gedane voorstel bestreden. Zoo kwamen sommige leden terug op het denkbeeld, dat de benoeming van de leden dier Kamer aan den Koning moest verblijven, die dan tevens een onbeperkt regt tot aanvulling dier Kamer behoorde te bezitten, terwijl de benoeming voor het leven moest plaats hebben, en het staatsligchaam zelf onontbindbaar moest worden verklaard. Alleen bij zoodanig eene regeling kon, naar dit gevoelen, de Eerste Kamer de vereischte zelfstandigheid en vastheid bezitten, en de leden, die het voorstonden, verklaarden dan ook zooveel daaraan te hechten, dat zij, indien het niet wierd aangenomen, hunne stem aan de invoering van een stelsel van regtstreeksche verkiezingen voor de Tweede Kamer niet zouden kunnen geven. Eindelijk waren er leden, die het verkeerd gezien achtten, om de keuze der leden van de Eerste Kamer aan de Provinciale Staten-vergaderingen op te dragen. Zij meenden, dat deze vergaderingen daardoor haar eigenlijk karakter van administrative ligchamen te zeer zouden verliezen, en dat de kiezers, door wie zij zullen worden zamengesteld, te zeer in tweestrijd zou worden gebragt, of zij bij hunne keuzen wel enkel op de behoefte aan een goed provinciaal beheer konden letten. Hier kwam nog bij, dat bij deze soort van verkiezingen het constitutionneel beginsel, om onder bepaalde omstandigheden door de ontbinding der wetgevende Kamers een regtstreeksch beroep op het volk te doen; slechts zeer gebrekkig in toepassing kon worden gebragt. Sommigen gingen zelfs zoo ver, dat zij, om dit bezwaar weg te nemen, in het stelsel der regering zelve, de ontbindbaarheid der Provinciale Staten-vergaderingen noodzakelijk achtten.

Ofschoon alzoo weder omtrent de wijze van zamenstelling der Eerste Kamer groot verschil van gevoelen heerschte, heeft de meerderhied zich zoodanig verklaard, dat men veilig stellen kan, dat de verwezenlijking van het denkbeeld om de verkiesbaren voor de Eerste Kamer niet enkel uit hoog belasten, maar tevens uit categoriën van anderzins voor het lidmaatschap dier Kamer bijzonder geschikte personen te doen bestaaan, op het lot van het wets-ontwerp dat tot de *Staten-Generaal* betrekking heeft, eenen beslissenden invloed zou kunnen uitoefenen.

II. *De Raad van State.* De overgroote meerderheid heeft zich, vooral ook met het oog op de behoefte aan bezuiniging en vereenvoudiging, die zich als 't ware met iederen dag sterker doet gevoelen, tegen het voortdurend bestaan van dit collegie verklaard. Die meerderheid meende, dat indien omtrent de mogelijkheid, om hier dat beginsel van vereenvoudiging toe te passen, nog twijfel kon bestaan, de wijze, waarop de regering in hare Memorie van Beantwoording het behoud van eenen op zeer kleine schaal ingerigten Raad van State bepleit, geschikt is, om dien twijfel weg te nemen en het bedoelde ligchaam werkelijk als een noodeloos toevoegsel tot het raderwerk der nieuwe staats-instellingen te doen beschouwen. Dat toch de Raad van State niet zou kunnen worden gemist omdat de Koning anders, als het ministerie gezamenlijk zijn ontslag vraagt, geheel alleen zou staan, kan men niet toegeven, daar bij de regelmatige werking van het constitutionele stelsel het verantwoordelijk ministerie niet wordt ontslagen, zonder dat het dadelijk door een ander vervangen wordt. De behoefte aan een Raad van State uit dit oogpunt wordt dan ook geenszins door het voorbeeld van andere constitutionnele Staten bevestigd. Overigens herhaalde men het reeds vroeger aangevoerde omtrent de schadelijke werking, die een onverantwoordelijk raadgevend collegie onder het nieuw in te voeren stelsel, zou kunnen uitoefenen. Daar echter enkele leden op dit punt naar het gevoelen der regering overhelden, verklaarde een deel der meerderheid zich ten slotte niet ongeneigd, om de gelegenheid open te laten, opdat de Raad van State, indien na de afschaffing bij de tegenwoordige grondwets-herziening, de behoefte aan zulk een collegie zich mogt doen gevoelen, hersteld zou kunnen worden. Men zou dus van die zijde het denkbeeld niet onaannemelijk achten, om te dezen aanzien eene facultative bepaling in de grondwet op te nemen, volgens welke, bij de nieuwe daarstelling van eenen Raad van State, de wet den werkkring van dat ligchaam zou moeten regelen.

III. *De godsdienst.* Terwijl een niet onaanzienlijk aantal leden in het gevoelen bleef volharden, dat de bepaling van art. 8, wets-ontwerp VI, omtrent de briefwisseling met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen en de afkondiging der kerkelijke voorschriften, niet in de grondwet behoort te worden opgenomen, en in die opneming steeds een onoverkomelijk bezwaar zag, hebben vele leden verklaard, zich met het ten deze gedane voorstel, onder de bestaande omstandigheden, te kunnen vereenigen. Maar vermits bij verre de meeste dier laatste leden dit gunstiger gevoelen eenig[...] lijk gegrond was op de opheldering, die de Memorie van Beantwoording omtrent de beteekenis der woorden: »*behoudens verantwoordelijkheid volgens de* »*wet*," behelst, werd van hunne zijde zeer nadrukkelijk te kennen gegeven, dat zij de op dit punt gedane voordragt alleen zouden aannemen in den zin, door de regering zelve daaraan gehecht; zoo dat indien de geldigheid en juistheid van die uitlegging in twijfel kon worden getrokken, zij zich verpligt zouden achten, daarom alleen hunne stem aan het VIde der wets-ontwerpen, zoo als dit thans ligt, te onthouden.

IV. *Het onderwijs.* Enkele leden hebben zich op nieuw zeer stelig tegen het denkbeeld verklaard, om het beginsel der vrijheid van onderwijs in de grondwet op te nemen; meenende zij, dat daardoor niet alleen aan het lager schoolwezen een gevoelige slag zou worden toegebragt, maar tevens voet zou kunnen worden gegeven aan nieuwe finantiëele bezwaren voor den staat, in zooverre namelijk men de nadeelige gevolgen van die vrijheid door maatregelen tot uitbreiding van het openbaar lager onderwijs mogt willen temperen. Andere leden gaven blijken van te dezen aanzien meer met de inzigten der regering in te stemmen. De groote meerderheid echter bleef bij de vroegere betuiging volharden, dat zij, niet dan schoorvoetend tot de erkentenis van het beginsel der vrijheid van onderwijs kunnende toetreden, die toetreding ondergeschikt moest maken aan het erlangen van waarborgen, dat daardoor het voortdurend bestaan van een goed lager schoolwezen niet in de waagschaal zou worden gesteld. Deze meerderheid achtte uit dat oogpunt de weder-opneming der bepaling in de grondwet, dat het openbaar onderwijs een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering zijn zal, van betrekkelijk ondergeschikt belang; vermits het daarbij eene schoonklinkende verklaring gold, die onder het tegenwoordig stelsel kracht en beteekenis mogt hebben, maar deze bij de voorgestelde regeling grootendeels zou verliezen. Daarentegen bleef zij zeer groot gewigt hechten aan het vroeger geuit verlangen, om in de grondwet de verpligting geschreven te zien tot het aannemen bij de wet van het beginsel, dat overal in het rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs zal worden gegeven. Het tegen dit verlangen geopperde bezwaar kan niet worden geacht van eenig gewigt te zijn, daar men dezerzijds redelijkerwijze wel niets meer kan hebben bedoeld dan het openstellen der gelegenheid tot het erlangen van voldoend openbaar lager onderwijs voor de tot iedere gemeente behoorende jeugd, zonder dat men daarom de vestiging van eene afzonderlijke openbare lagere school ook in de allerkleinste gemeente vorderde. De meeste leden derhalve maakten voortdurend hunne goedkeuring van het Xde der wets-ontwerpen van de bij het Voorloopig Verslag uitdrukkelijk gestelde voorwaarde afhankelijk.

V. *Het regt van vereeniging.* De groote meerderheid is op nieuw tegen het artikel, hetwelk omtrent het regt van vereeniging en vergadering in de gewijzigde grondwet zou geschreven worden, opgekomen. Intusschen was het aantal der leden, die onvoorwaardelijk tegen de regtstreeksche grondwettige erkentenis van zoodanig regt gestemd waren, slechts gering. Verre de meesten zagen in die erkentenis geen overwegend bezwaar, mits slechts de mogelijkheid openbleef, om de uitoefening van het regt zoodanig te regelen, als, blijkens de Memorie van Beantwoording, in de bedoeling der regering ligt. Maar dit nu, vreesde men, zou, als eenmaal het tegenwoordig art. 15 van wets-ontwerp I was vastgesteld, het geval niet meer kunnen zijn. Men kon zich bijv. niet goed voorstellen, dat, als de grondwet aan de ingezetenen het regt om zich te vereenigen en om vergaderingen of bijeenkomsten te houden had toegekend, de gewone wetgever nog weder de mogelijkheid, om onder bepaalde omstandigheden de uitoefening van dit regt te schorsen, zou kunnen openlaten. Daarbij mogt niet uit het oog worden verloren, dat men hier te lande aan eene letterlijke, strenge opvatting der grondwettige voorschriften gewoon is; hetgeen dubbel behoedzaam moet maken, om in de grondwet algemeene beginselen op te nemen, waaromtrent men reeds vooruit kan berekenen, dat zij niet voortdurend in hare volle uitgestrektheid zullen kunnen worden toegepast. De ondervinding omtrent art. 4 der bestaande grondwet, waarin insgelijks zulk een algemeen beginsel omtrent de regten der vreemdelingen voorkwam, kan hier tot eene waarschuwende les verstrekken. De groote meerderheid blijft het om deze redenen hoogst wenschelijk achten, dat het grondwets-artikel betrekkelijk het regt van vereeniging en vergadering in den geest der Memorie van Beantwoording, en op het voorbeeld der vroeger aangehaalde artt. 19 en 20 van de Belgische staatsregeling, gewijzigd en aangevuld worde. Zoodanig eene redactie van het bedoelde grondwets-artikel zou welligt den meesten bijval vinden, die uitdrukte, dat het regt van vereeniging en vergadering alleen erkend werd behoudens de voorwaarden en de wijze van uitoefening door de wet te regelen.

Na de behandeling dezer vijf hoofdpunten, hebben de leden in de afdeelingen zich meer bepaald bezig gehouden met twee andere, die wel niet in het vroegere verslag op den voorgrond zijn gesteld, maar toch reeds bij het eerste onderzoek zeer bijzondere belangstelling hadden opgewekt, en welker

voor afzonderlijke overweging thans noodzakelijk werd gekeurd, omdat de dierbaarste belangen van den staat en van het regerend stamhuis daarbij betrokken zijn.

VI. Het eerste der hier bedoelde, bij de vijf vroegere te voegen hoofdpunten betreft *de wetgeving voor de koloniën* en heeft dus betrekking tot de beide nieuwe grondwets-artikelen, die bij het tegenwoordig art. 39 van het wets-ontwerp II zijn voorgesteld. Men kan niet ontkennen, dat de te dezen aanzien bestaande bedenkingen, die op bladz. 19—21 van het Voorloopig Verslag zijn ontvouwd, wel verre van door de Memorie van Beantwoording of door de thans in een der bedoelde artikelen gebragte wijziging hare kracht verloren te hebben, nog meer dan te voren wegen.

Al dadelijk heeft men aangemerkt, dat de regering de hoofdstrekking der bezwaren, die tegen de 4de paragraaph van het nieuwe art. *a.* bestaan, niet volkomen schijnt te hebben begrepen. De groote meerderheid ging daarbij uit van het denkbeeld, dat eene te ver uitgestrekte bemoeijenis der wetgeving van het moederland met de koloniën tot verderfelijke gevolgen kan leiden. Zij vreesde, dat, indien eene wettelijke regeling van alle zoodanige tot de koloniën betrekking hebbende onderwerpen, als daarvoor vatbaar werden bevonden, mogelijk wierd gemaakt, de Staten-Generaal te eenigertijd al wat hier in aanmerking kon komen aan zich zouden kunnen trekken; waardoor het eigenlijke doel der bepalingen van het artikel geheel zou worden gemist. Daarom wilde zij de 4de paragraaph liever geheel weggelaten hebben, en in plaats daarvan het 3de lid van het artikel zoodanig hebben aangevuld, dat de onderwerpen, tot de koloniën betrekkelijk, welker regeling tot het gebied der wetgeving in het moederland zou behooren, bepaaldelijk zouden worden opgenoemd. Beperking binnen zekere grenzen, niet onvoorwaardelijke uitbreiding van den werkkring der Kamers met opzigt tot de koloniën, lag dus in de bedoeling der groote meerderheid. De beduchtheid voor zulk eene eventuële te groote uitbreiding van de bemoeijenis der Tweede Kamer met de zaken der Overzeesche bezittingen is bij het nader onderzoek der wets-ontwerpen nog toegenomen, nu de regering, wel verre van aan het verlangen der meerderheid toe te geven, doch zoo het schijnt in de meening, dat dezerzijds in § 4 eene meer bepaalde uitdrukking wenschelijk wierd geacht, daar, in plaats van de woorden: KUNNEN *door de wet geregeld worden*, de zegswijze, *worden door de wet geregeld*, gesteld heeft. Zij heeft dus een voorschrift, hetwelk, toen het bloot facultatief was, reeds als te veel omvattend, te uitgestrekt werd beschouwd, door een voorschrift van gebiedenden aard doen vervangen; maar door deze verandering dan ook de aanneming van het artikel voor de overgroote meerderheid nog veel moeijelijker gemaakt dan te voren.

Wat het nieuwe art. *b* betreft, kan men niet ontveinzen, tot het vermoeden te hebben moeten komen, dat de steller der Memorie van Beantwoording zich de zaak, welke het daarbij gold, niet duidelijk voor den geest had gesteld. Er wordt in het voorgedragen artikel gesproken, eerst van een door de wet te bekrachtigen *slot der koloniale rekening* en daarna van een *batig slot*, dat onder de rijks-inkomsten wordt opgenomen, en men had dien ten gevolge dezerzijds gevraagd, of daarbij van twee onderscheidene sloten van rekening de rede was, en of het ook de bedoeling der regering kon zijn, om onder de *koloniale rekening* te dezer plaatse de zoogenaamde remise-rekening of verantwoording van naar het moederland gezondene Oost-Indische producten te begrijpen. Nu heeft echter het antwoord der regering de strekking, om deze laatste veronderstelling te verwerpen, en de voorgedragene bepalingen zoodanig uit te leggen, alsof in 't vervolg de koloniale rekening, waardoor dan de rekening van het geldelijk beheer der Oost-Indische koloniën in zijnen geheelen omvang te verstaan zou zijn, eerst door de wet zou moeten worden bekrachtigd, om vervolgens, indien, gelijk de Memorie van Beantwoording het uitdrukt, op de afgesloten rekening na aftrek van ƒ 9,800,000 voor renten, een batig slot overbleef, dit batig slot onder 's rijks-inkomsten op te nemen. Zelfs zou men uit de redenering der Memorie van Beantwoording moeten opmaken, dat de zaak tot nu toe steeds dien loop heeft gehad. Maar dit is nooit het geval geweest, en kan ook voor de toekomst de bedoeling niet zijn. Indien geenerlei batig slot ten behoeve van het moederland beschikbaar kan worden gesteld, dan na het afsluiten en bekrachtigen der koloniale rekening, in den zin van rekening der geheele Oost-Indische administratie opgevat, zouden er voortaan, na het verstrijken van een dienstjaar der Indische administratie, altijd verscheidene jaren moeten verloopen, eer het batig slot op zoodanig dienstjaar onder 's rijks-inkomsten zou kunnen worden opgenomen. De geldmiddelen van den Staat zouden dus van deze onmisbare bijdrage gedurende al dien tijd verstoken moeten blijven, terwijl de zoogenaamde remise-rekening, waarop tot nu toe het batig slot berustte, zou ophouden den maatstaf voor die bijdrage uit te maken. Bijna algemeen heeft men zich dus wel tegen de in het nieuwe artikel *b* voorgedragene bepalingen omtrent de koloniale sloten van rekening, zooals deze bepalingen thans van regeringswege worden uitgelegd, moeten verklaren. Naar het gevoelen van eenige weinige leden, zou de zaak te verhelpen zijn door eene verduidelijking van de twee laatste zinsneden van het artikel, en zouden deze leden dus tevreden zijn gesteld, indien slechts genoegzaam uitkwam, dat in het artikel van twee geheel onderscheidene sloten van rekening gesproken wordt, en dat het batig slot, hetwelk onder de rijks-inkomsten wordt opgenomen, dat is van de rekening der voor een bepaald jaar naar het moederland overgezondene producten. De groote meerderheid kon zich echter met dit denkbeeld niet vereenigen. Zij achtte het, ook met het voorbeeld van het gebeurde in 1840 voor oogen, ongeraden, om opzigtelijk zulk een belangrijk onderwerp bepalingen in de grondwet te helpen schrijven, over welker waren zin en beteekenis nu reeds verschil van gevoelen bestaat, en kon dus niet anders dan volharden in het bij het Voorloopig Verslag aangegeven denkbeeld, daarin bestaande, dat de grondwet zich blootelijk bepalen moest, om het vaststellen eener wet omtrent de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen voor te schrijven.

VII. *Het inkomen der kroon.* Algemeen heeft men met bevreemding en leedwezen kennis genomen van de wijze, waarop de regering gemeend heeft, de bedenkingen, die omtrent dit en ander onderwerp van zulk een teederen aard in het Voorloopig Verslag waren opgenomen, te moeten beantwoorden. Men blijft dezerzijds innig overtuigd, dat de vermindering van het inkomen der kroon, waarop daar werd aangedrongen, niet slechts uit het oogpunt van den tegenwoordigen finantiëlen toestand des lands hoogst wenschelijk zou zijn, maar ook bij zou kunnen dragen, om de liefde, die de natie het regerend stamhuis toedraagt, nog te verhoogen. Men meende dan ook te kunnen verwachten, dat de bedoelingen der Kamer omtrent dit punt van de zijde der regering niet miskend zouden zijn, en dat deze een aandrang, die uit de zuiverste beweegredenen voortkwam, niet zijdelings zou hebben voorgesteld als geschikt om den eerbied voor de kroon te verzwakken. Allerminst had men zoo iets kunnen voorzien, vermits het aan de tegenwoordige regering niet onbekend kan zijn, dat de Kamer, van het eerste oogenblik af, dat er van eene algemeene grondwets-herziening sprake is geweest, wel den wensch heeft gekoesterd, dat daarbij eene vermindering van het inkomen der kroon mogt worden verkregen, maar van dien wensch niet openlijk en regtstreeks in van haar uitgaande stukken, en dus ook niet in de verklaring van 16 maart jl., gewag heeft willen maken, alleen omdat men er zoo hoogen prijs op stelde, dat het initiatief voor dezen maatregel van de kroon zelve mogt uitgaan. Slechts zeer schoorvoetende en na bij de regering vergeefsche pogingen te hebben aangewend om zoo iets te kunnen vermijden, is de meerderheid er toe gekomen, om deze zaak in het Voorloopig Verslag aan te roeren. Geenerlei verwijt kan derhalve deswege aan de Kamer worden gedaan, die alle verantwoordelijkheid omtrent dit punt van zich afwerpt.

Alvorens thans tot de mededeeling over te gaan der bedenkingen en aanmerkingen, die bij de nadere, afzonderlijke overweging der wets-ontwerpen of van de daarin voorkomende bijzondere bepalingen te berde zijn gebragt, zij hier nog aangemerkt, dat door sommige leden op nieuw in bedenking is gegeven, of het toch werkelijk niet raadzaam zou zijn, om de tegenwoordige grondwets-herziening niet uit te strekken tot zoodanige artikelen, waaromtrent eeniglijk verbeteringen in taal en stijl, die dan nog ligt van eenen betwistbaren aard zijn, worden voorgedragen.

ONTWERP VAN WET No I.

Art. 3. Men heeft met genoegen gezien, dat de regering aanvankelijk toegegeven heeft aan het denkbeeld, om al wat in de bestaande grondwet met opzigt tot het hertogdom Limburg voorkomt, geheel onveranderd te laten; maar meent dat zij daaromtrent nog een stap verder behoorde te gaan, en dus, zoo als reeds vroeger werd te kennen gegeven, ook de bepaling van art. 2 der bestaande grondwet omtrent de uitgestrektheid van het hertogdom, in de gewijzigde grondwet moest opnemen. In verband daarmede zouden in den aanhef van het thans behandelde artikel de woorden: *bestaat uit de voorgaande provinciën*, moeten worden hersteld, en daar men ook tegen de bijvoeging „in *Europa* bezwaren heeft, zou dus art. 1 der bestaande grondwet geheel onaangeroerd moeten blijven.

ONTWERP VAN WET No. II.

Art. 7. Een groot aantal leden blijft bij het gevoelen volharden, dat het voorstel tot verandering in de troonopvolging uitsluitend van den Koning moet kunnen uitgaan, en dat dus aan de Staten-Generaal daaromtrent geen initiatief moet worden toegekend.

Art. 22 (*nieuw*). Van de zijde van enkele leden is teruggekomen op het denkbeeld, dat het toch werkelijk onraadzaam en met den geest der nieuwe instellingen strijdig is, een onverantwoordelijk collegie als den Raad van State, te roepen tot medewerking, aan zeer gewigtige daden van regering. Naar het gevoelen dier leden, erlangen de daaromtrent geopperde bedenkingen nieuwe kracht, nu de regering het voornemen aan den dag heeft gelegd, om den Raad van State, geenszins tot een magtig, invloedrijk ligchaam te verheffen, maar dat collegie op eene kleine, eenvoudige schaal in te rigten. Ook kan men het den steller der Memorie van Beantwoording geenszins toegeven, dat de werking der vergadering, waarvan hier sprake is, altijd van zulk eenen kortstondigen aard zal zijn. Vooral ook in de gevallen, waarover artikel 27 (nieuw) handelt, zou ligt het tegendeel kunnen plaats hebben, en de uit ongelijksoortige bestanddeelen zamengestelde vergadering gedurende geruimen tijd de hoogste magt in den Staat kunnen uitoefenen.

Art. 37 (*nieuw*). Met aandrang is door verscheidene leden de bedenking herhaald, dat de gedeeltelijke bekrachtiging door de Staten-Generaal van geslotene verdragen tot moeijelijkheden moet leiden, die het beter is voor te komen.

Art. 50 (*nieuw*). Men heeft de opmerking gemaakt, dat, terwijl door het wegvallen van art. 73 der bestaande grondwet het denkbeeld der benoeming van buitengewone staatsraden verworpen wordt, de regering zich op bladz. 16 en 17 harer Memorie van Beantwoording, bij het bestrijden van het denkbeeld, om van eenen kolonialen raad in de grondwet gewag te maken, op de mogelijkheid beroept, dat Indische hoofd-ambtenaren tot staatsraden in buitengewone dienst benoemd worden.

ONTWERP VAN WET No. III.

Art. 4. Bij het Voorloopig Verslag was gevraagd, of het de bedoeling was, om den census alleen voor de verkiesbaarheid, dan wel ook voor het behoud van het lidmaatschap der Kamer, te doen gelden. Die vraag is geheel onbeantwoord gebleven. Intusschen had men er prijs op gesteld, op dat punt eenige opheldering te ontvangen, daar de bepaling van de 2de alinea van het artikel in het oog van verscheidene leden minder onaannemelijk zou zijn, wanneer zij medebragt, dat een lid van de Eerste Kamer, zoodra hij ophoudt het vereischte bedrag aan belasting te betalen, zijn lidmaatschap verliest.

Te dezer gelegenheid heeft men zich gedrongen gevoeld te doen opmerken, dat de regering nog in verscheidene andere gevallen de bij het Voorloopig Verslag gemaakte aanmerkingen of gedane vragen om inlichting onbeantwoord heeft gelaten, en zulks ook dan, wanneer zulk een antwoord voor het goed verstand der voorgedragene grondwets-artikelen of voor de beoordeeling of deze niet nog vollediger en juister konden worden zamengesteld van wezenlijk belang was. Men heeft zich daarbij op de volgende voorbeelden beroepen.

Bij art. 16 (15 oud) van dit wets-ontwerp was de bedenking geopperd, of de advocaten-generaal van den Hoogen Raad wegens den aard hunner betrekking niet evenzeer als de procureur-generaal van het lidmaatschap der Tweede Kamer moesten worden uitgestoten. Eenig antwoord omtrent dat punt zou ook daarom wenschelijk geweest zijn, omdat men meent, dat de gelijkstelling der advocaten-generaal met den procureur-generaal nog verder zou moeten worden uitgestrekt, met name wat de benoeming voor hun leven betreft. Zij zouden dus in de artt. 16 en 21 van wets-ontwerp V gelijkelijk met den procureur-generaal moeten voorkomen.

Evenzoo zijn onvermeld of onbeantwoord gebleven:

de vraag op bladz. 30 van het Voorloopig Verslag, wegens het inlasschen eener bepaling omtrent de reglementen van orde der Kamers, vooral ook omtrent de reglementen voor vereenigde zittingen der beide Kamers, en voor de vergadering in dubbelen getale;

die op bladz. 24, wegens de redenen, welke de regering gehad geeft, om met opzigt tot den grondslag omtrent de schatpligtigheid der kiezers van de denkbeelden der Staats-commissie af te wijken;

die op bladz. 36, wegens de magt der Provinciale Staten, om bij hunne reglementen straffen te bedreigen;

en die op bladz. 49 omtrent hetgeen men door *middelbare* scholen en *middelbaar* onderwijs hebbe te verstaan.

Tegen de slotbepaling van art. 4 is door eenige leden in het midden gebragt, of, nu de bepaling van het aantal leden, dat door iedere Provinciale Staten-vergadering voor de Eerste Kamer zal worden verkozen, alleen steunt op de bevolking van de provincie, het niet beter ware, de beslissing omtrent dit punt aan den gewonen wetgever over te laten. Er zijn toch provinciën, waar de bevolking in eene sterke verhouding toeneemt, en men zou dus binnen korteren of langeren tijd op deze grondwettige bepaling terug moeten komen.

Art. 5. Men heeft de aanleiding, die de regering gehad heeft, om hier het woord *ingezeten* door te halen, niet goed kunnen bevroeden, en ziet er zwarigheid in, dat Nederlanders, die geene ingezetenen zijn, tot leden der Kamers zouden kunnen worden benoemd.

Art. 7 (*nieuw*). Door sommige wordt het voorschrift, volgens hetwelk *de helft* der leden van de Tweede Kamer om de twee jaren aftreedt, als van eenen gevaarlijken aard beschouwd, in zooverre als daardoor op eens de meerderheid dier vergadering zou kunnen worden verplaatst. Wanneer men, in overeenkomst met de bij het Voorloopig Verslag geuite wenschen, den zittingstijd dezer leden op zes jaren bepaalde, en een derde om de twee jaren liet uitvallen, zou de bedoelde zwarigheid opgeheven worden, zonder dat daarom tot het stelsel van geheele terugkeerende verkiezingen de toevlugt zou behoeven genomen te worden.

Art. 15. Een aantal leden blijft, op de vroeger

aangevoerde gronden, van gevoelen, dat de ministers niet tevens leden der beide wetgevende Kamers behoorden te kunnen zijn. Men behoeft zich slechts het geval voor den geest te brengen, dat onderscheidene hoofden van ministeriële departementen het lidmaatschap van eene der Kamers bekleeden, en dat daarin dan over eene algemeene staatsbegrooting gehandeld wordt, om zich te overtuigen, dat uit het vervullen der dubbele betrekking moeijelijkheden en verkeerde gevolgen kunnen voortspruiten. Het volgende art. 16 zou, naar dit gevoelen, eene bepaalde uitsluiting ook van de hoofden van ministeriële departementen moeten inhouden.

De zeer groote meerderheid der leden heeft gemeend, op het daartoe van regeringswege geuit verlangen, te moeten te kennen geven, dat zij op de regtstreeksche toekenning van het regt van *enquête* aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal — want deze zal in het stelsel der regering daarvoor wel uitsluitend in aanmerking kunnen komen — wezenlijke prijs stelt, overtuigd, dat de hier bedoelde bevoegdheid in bepaalde gevallen goede vruchten zou opleveren. Reeds heeft de tegenwoordige Tweede Kamer de behoefte aan het bezit van dit regt nu en dan gevoeld, bijv. bij het behandelen van het bekende adres betrekkelijk Suriname. Ook valt het in het oog, dat voor de juiste beoordeeling van eene wet betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, zoo als die volgens de bepaling van art. 4 van wetsontwerp V voortaan meermalen zal voorkomen eene *enquête* zeer wenschelijk zou zijn. Daar echter de bevoegdheid, welke het hier geldt, uit haren aard regeling behoeft, acht men het noodzakelijk, dat de grondwet, bij de toekenning van het regt, de regeling daarvan bij de wet voorschrijve.

Art. 16. In plaats van: *een bezoldigd ambt*, in het laatste lid van dit artikel, zou, naar het oordeel van onderscheidene leden, gelezen moeten worden: *een bezoldigd* STAATS-AMBT, waardoor men dan zoodanige betrekking verstaat, tot welke men door den Koning wordt benoemd, onverschillig of de daaraan verknochte bezoldiging uit 's rijks schatkist of uit eene andere openbare kas wordt betaald. Nog heeft men de opmerking gemaakt, dat deze zaak bij art. 36 der Belgische staatsregeling beter geregeld schijnt, in zooverre ook daarin het voorschrift voorkomt, dat het lid, dadelijk na de aanneming van het ambt, ophoudt zitting te nemen.

Art. 19. Sommige leden hebben verklaard, dat zij de bijvoeging, volgens welke de Kamer in elk geval den griffier *buiten haar midden* moet kiezen, blijven afkeuren. — Het stilzwijgen der regering omtrent de opvatting, dat de griffier bij eene ontbinding der Kamer zijne betrekking behoudt, onverminderd het regt der Kamer tot ontslag van haren griffier, doet veronderstellen, dat deze opvatting in het oog der regering juist is.

Art. 27 (*nieuw*). Men kan het der regering geenszins toegeven, dat art. 103 der bestaande grondwet, luidende: *Alle besluiten worden bij volstrekte meerderheid van stemmen opgemaakt*, geene betrekking heeft tot het doen van keuzen of voordragten van personen. Tot nu toe is dat artikel beschouwd den algemeenen regel te behelzen, die op alle besluiten, en dus ook op de benoemingen of keuzen, toepasselijk was. De groote meerderheid der Tweede Kamer heeft echter tevens steeds begrepen, dat met dit grondwettig voorschrift de bepalingen van haar reglement van orde overeen te brengen waren, volgens welke bij het doen van keuzen de stembriefjes in blanco, tot bepaling der meerderheid, van het getal der tegenwoordig zijnde leden mogten worden afgetrokken. De grondwet kon toch geacht worden alleen eene meerderheid van *werkelijk stemmende* leden te eischen. Nu echter de regering in het tegenwoordig artikel eene andere redactie van het algemeene voorschrift heeft aangenomen, luidende: *Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der* AANWEZIGE *leden opgemaakt*, moet die wijze van beschouwen veranderen, en zal, ten zachste genomen, weder twijfeling ontstaan, of niet elk *aanwezig* lid, al heeft hij zijn stembriefje niet ingevuld, bij de bepaling der meerderheid in aanmerking komt. De aanneming dier redactie, in verband met het daaromtrent gegeven antwoord, zou dus de vroegere moeijelijkheden over het vraagstuk der blanco-briefjes niet slechts doen herleven, maar die zaak nog onzekerder maken dan ooit te voren; weshalve de meerderheid moet volharden in den wensch, dat dit vraagstuk bij de grondwets-herziening eens voor al worde uitgemaakt.

Overigens heeft men, naar aanleiding van den in de Memorie van Beantwoording gegeven wenk, algemeen verklaard, zoodanige wijziging van art. 104 der grondwet wenschelijk te achten, waardoor de bepalingen omtrent de wijze van stemmen aan de reglementen van orde wierden overgelaten. Bij dit laatste had men dan enkel ten doel, om nog andere wijzen van stemmen, dan de mondelinge, na hoofdelijke oproeping, mogelijk te maken.

Art. 41 (*nieuw*). Bij de nadere overweging van de artikelen der grondwet, die *van de begrooting* handelen, hebben sommige leden op nieuw en met aandrang het gevoelen voorgestaan, dat al wat de inrigting en het beheer der begrootingen betreft, behoorde overgelaten te worden aan eene algemeene wet op dat onderwerp. Zulk eene wet zou dan ook vaste regelen omtrent de overschrijvingen kunnen inhouden, en dus de daaromtrent op het einde van art. 45 (nieuw) voorkomende bepaling kunnen wegvallen. Men zou dit laatste te wenschelijker achten, omdat de bedoelde bepaling, na de opheldering, die de regering omtrent hare beteekenis geeft, niet enkel als overbodig kon worden beschouwd, maar zelfs tot verkeerde gevolgtrekkingen aanleiding kon geven. Nu toch daarbij enkel van overschrijving binnen de grenzen van een zelfde hoofdstuk der begrooting sprake is, en daarentegen het laatste lid van art. 125 der bestaande grondwet zou wegvallen, volgens hetwelk de overschrijving van het eene hoofdstuk op het andere alleen door tusschenkomst der wetgeving kan plaats vinden, zou men kunnen beweren, dat die wetgeving zelve voortaan de laatste soort van overschrijving niet zou kunnen toelaten.

(*Vervolg hierna.*)

Advertentiën.

Het LOGEMENT *DE KROON VAN HOLLAND*, te *Arnhem*, werd bij den inzet gebragt op . . . . *f* 8875.

De toeslag is bepaald op Donderdag den 24sten Augustus 1848, des avonds ten 7 ure, ten huize van *J. P. FLORISSEN*, aan de Steenstraat te *Arnhem*, terwijl inmiddels inlichtingen gevraagd en hoogen kunnen gesteld worden ten Kantore van Mr. *W. D. TAAY*, Notaris te *Arnhem*.

Tot bezigtiging van dit perceel, te aanvaarden den 1sten November 1848, vervoege men zich gedurende drie dagen voor den toeslag, van 's morgens 10 tot 1 uur, bij den Eigenaar en bewoner, den Aannemer *G. VAN BERCUM*.

De op den 7den Augustus ll. binnen *Barneveld* geveilde GOEDEREN zijn bij inzaat en laatste hooging gebragt als volgt:

No. 1.	De HOFSTEDE *Oldenbarneveld*	*f* 10,800.
No. 2.	De HOFSTEDE *Pothoven*	» 10,000.
No. 3.	» *de Groote Kleut.*	» 2,400.
No. 4.	De HOFSTEDE *Schoonderbeek*	» 16,000.
No. 5.	De HOFSTEDE *Groot Hurksveld*	» 9,500.
No. 6.	*Het Kuipershoekje*	» 500.
No. 7.	De TIEND *Het Hoogesteeger Blok*	» 1,100.
No. 8.	De TIEND *Het Zoegestrater Blok*	» 1,100.
No. 9.	De *De Bijstersche Tiend.*	» 750.
No. 10.	» *Olden Hengst*	» 1,100.
No. 11 en 12.	De *Halve Grove en Smalle Krijtende Tiend op Sprielt*	» 850.
	De Massa van No. 1 en 3	*f* 15,000.
	De Massa van No. 1, 2, 3, 4 en 5	» 51,000.
	En de massa der Tienden	» 6,000.

Blijvende de Verkoop bepaald op Maandag den 21sten Augustus aanstaande, des middags ten 12 ure, ten huize van den Logementhouder *SCHIMMEL* te *Barneveld*.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *VAN DEN HAM* te *Lunteren*, bij den Heer *JAN JONKER*, Rentmeester op den Huize *Schaffelaar*, nabij *Barneveld*, alsmede bij den Heer *H. VAN DEN HAM* te *Barneveld*. — *Brieven franco.*

VERKOOPING

van een nieuw gebouwd en wel ingerigt HEERENHUIS, ERF en aangelegen TUIN, staande even buiten het Dorp *Gendringen*, in de Graafschap *Zutphen*, aan den grooten Weg op *Emmerich*, bevattende het Huis *acht* meest alle geplafonneerde KAMERS, ruimen KELDER, ZOLDERS, KEUKEN en REMISE.

De inzate op hoogen zal plaats hebben op Zaturdag den 2den September 1848, des voormiddags ten elf ure, ten huize van den Kastelein *KNAVEN*, te *Gendringen*, de toeslag op den 16den derzelve maand, op uur en plaats voorschreven, dus niet op de vroeger geannonceerde dagen van 12 en 26 Augustus.

Om nadere informatiën adressere men zich ten Kantore van de Notarissen *KOLFSCHOTEN* en *PLIESTER* te *Gendringen*, en *DE BOTH* te *Varsseveld*.

Door verandering van Affaire is in eene plaats, aan den Beneden-Rijn, gelegenheid om OVER TE NEMEN een HOTEL van den eersten rang, gelegen tegenover de landingsplaatsen der Stoombooten en in de nabijheid der Post, voorzien van een groot aantal schoone behangene KAMERS, STALLING en REMISE, geheel gemeubileerd.

Hetzelve wordt sedert eene reeks van jaren door zeer vele reizigers en hoog geplaatste personen druk bezocht.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den tegenwoordigen eigenaar, bekend bij den uitgever dezer.

Door Toeval te Huur,

Tegen November aanstaande, een zeer fraai onderhouden HUIS, bestaande uit drie BENEDEN- en *drie* BOVENKAMERS, alle ruime vertrekken, behangen en met STOOKPLAATSEN voorzien, *twee* DIENSTBODEN-KAMERS, MANGELKAMER, KEUKEN, KELDER, twee ZOLDERS, WELWATERPOMP, een ACHTERHUIS, geschikt voor Stalling van Paarden en Rijtuigen en vele andere GEMAKKEN; voorts MOESTUIN, VRUCHTBOOMEN en WANDELBOSCH, is zijn geheel de uitgestrektheid hebbende van 75 Nederlandsche Roeden en geheel afgesloten. Alleraangenaamst gelegen even buiten *Arnhem*, in het Landgoed *Sonsbeek*, aan den *Hommelschen-* of *Oud-Deventerweg*. — Te bevragen, met *franco-brieven* bij den Heer *VAN INGEN*, Rentmeester van *Sonsbeek*, bij *Arnhem*.

ATTENTIE!

Vernomen hebbende dat bij den inzet van het Logement *DE KROON*, in de Conditiën is voorgelezen, te aanvaarden met primo November, en zoodoende de vorige Advertentie van den Ondergeteekende zoude geacht worden onwaarheid te bevatten, zoo dient deze nogmaals ter Waarschuwing, dat hij het *wel* voor twee jaren gehuurd heeft, en verhuurder toch evenveel magt heeft gehad, het hem dan andere bewoners voor eenen tijd te verhuren; bevelende zich nogmaals in de gunst van het geëerd reizend Publiek.

Arnhem, den 11den Augustus 1848.

T. H. GRESNICH.
Logementhouder der Kroon van Holland.

Rijn-Stoomboot-vaart.
KEULSCHE-MAATSCHAPPIJ.

DAGELIJKSCHE DIENST

Van Arnhem direct naar Keulen, Mainz, Mannheim, Straatsburg en tusschen gelegene plaatsen.

Vertrek van Arnhem, *des morgens ten 6 ure*, om nog denzelfden avond te *Keulen* aan te komen.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Ondergeteekende te *Arnhem*, bij de Factorij van den Nederlandschen Rijn-Spoorweg te *Amsterdam*, en, door geheel het Rijk, aan de Kantoren van de Algemeene Expeditie-Maatschappij (*C. VAN DER HORST*) met welker Diligence-Diensten deze Vaart in onmiddellijk verband staat.

H. BUDDE GJzn.

† † † Aan de ACTIONNARISSEN van *Musis Sacrum* wordt hiermede berigt, dat voor hen gelegenheid is plaatsen te bespreken voor het aanstaande ZANGERSFEEST op Vrijdag en Zaturdag den 11den en 12den Augustus eerstkomende, des morgens van 9 tot 1 uur, aan het Kantoor van den Hoog Wel Geb. Heer Baron *VAN HEMERT TOT DINGSHOF*.

Namens Commissarissen van *Musis Sacrum*.
ROUKENS.

† † † BUITENGEWONE en KUNSTRIJKE VOORSTELLING op Zondag den 13den Augustus, ten huize van den Heer *NAEFF*, Kastelein in het Heeren-Logement te *Velp*, uit te voeren door den Heer *FRIDERICH STAUDT*. — Aanvang des avonds ten 7 ure. — Entrée 49 Cents.

*** Bij *D. MEINDERSMA*, *Wz.* te *Leeuwarden*, is van de pers gekomen en heeft verzonden:

DE REGTSTREEKSCHE VERKIEZING

tot de Nationale Vertegenwoordiging verdedigd tegen Mr. *G. W. VREEDE*, Hoogleeraar te *Utrecht*, door Mr. *J. VAN DER VEEN*, Advocaat te *Leeuwarden*. Prijs 50 Cents.

*** *W. VAN BOEKEREN* heeft uitgegeven en alom verzonden:

De Leer der Overeenkomsten en Verbindtenissen in Praktijk gebragt, met mededeeling van Formulieren voor de meeste onderhandsche Akten, en Aanwijzing der deswege verschuldigde Zegel-, Registratie- en Hypotheekregten, 2de en laatste Deel, met Register, *f* 3.00.

Dit Werk, door den Schrijver van het *Handboek voor de Toepassing der Regten van Successie*, voorziet in eene sedert lang bestaande behoefte, en is onmisbaar voor hen, die zich met het opmaken van *Onderhandsche Akten* bezig houden.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 11 Aug. 1 El 3 Palm 6 Duim; gew. 0 D. gev. 2 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

A°. 1848. ZATURDAG, 12 AUGUSTUS. N°. 7

HAAGSCHE BERIGTEN.

BIJBLAD TOT DE ARNHEMSCHE COURANT.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 11 *Augustus*.

Gisteren avond hebben Hunne Exc. de ministers weder eene vergadering gehouden, die ten 7 ure is aangevangen en tot laat in den nacht, en wel tot 1 uur, heeft geduurd.

— Heden is er een langdurige Kabinetsraad gehouden, waarin, naar men verzekert, onder anderen, over het algemeen verslag der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, betrekkelijk de Grondwets-herziening, is geraadpleegd. Die bijeenkomst heeft ten 10 ure een aanvang genomen en heeft tot ruim 2 ure geduurd; waarna de raad van ministers weder is vergaderd.

— Gisteren en heden zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vergaderd, om in nadere overweging te nemen het ontwerp van wet, strekkende tot het uitschrijven eener belasting op de bezittingen en inkomsten. Men ziet het algemeen verslag van de commissie van rapporteurs over dat wetsontwerp spoedig te gemoet; zullende de beraadslagingen ook over die voordragt na de verschillende, eergisteren bepaald, plaats hebben.

— Z. K. H. prins *Hendrik* vertrekt heden avond uit deze residentie, om morgen, bij den te houden wijdstrijd van den Kon. Yacht-Club te Rotterdam, tegenwoordig te zijn. Z. K. H. zal waarschijnlijk morgen avond in de residentie terug keeren.

— Heden morgen is het rijtuig, waarin H. K. H. prinses *Louisa* gezeten was, door een ongeluk in de Hooistraat alhier omgeslagen. H. K. H. is gelukkig geen onheil overkomen, doch de prinses was uiterst ontsteld. Een der lakeijen is echter eenigzins verwond geraakt.

— De *Amsterdamsche Courant* wil weten, dat bij de regering het voornemen bestaat, om aan het reeds geopperd denkbeeld van eene aanvulling van het getal leden der Eerste Kamer gevolg te geven.

— In deze residentie is aangekomen en aan het hotel *den Ouden Doelen* afgestapt, de heer *Charles Nichols*, consul van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Amsterdam en in het *Heeren Logement*, Z. Exc. de heer *Dedel*, Zijner Maj. minister bij het hof van Hannover.

— Men verneemt uit St. Petersburg, dat Z. M. de keizer van Rusland, verwittigd geworden zijnde, dat de heer ridder *de Brunet*, hoogstdeszelfs consul-generaal in het Koningrijk der Nederlanden, het vijftigste jaar van zijne onafgebroken dienstbetrekking voltooid heeft, dien ouden en eervollen dienaar met het grootlint der St. Stanislaus-orde begiftigd heeft, en voorts deze gelegenheid heeft waargenomen, om de orde van St. Anna, 3de klasse, te schenken aan de beide hoofd-beambten van het consulaat, den heer *Tannenberg* en den heer *Louis de Brunet*, zoon van den consul-generaal.

— Men verwacht ingevolge Z. M. besluit van 4 Julij, n°. 33, voorloopig *tot proefneming voor twee jaren*, onder de benaming van *tonnen-, licht-, haven- en jaagpadgeld*, eene retributie of tol op de scheepvaart over het *publicke vaarwater*, het Zwolsche Diep genaamd: — jaarlijks *vijftig mille* of meer zullende opbrengen; — alles ten behoeve eener naamlooze maatschappij, welke (om Zwolle tot zeehaven te verheffen en aandeel in den wereldhandel te doen nemen) dit vaarwater heeft willen verbeteren, met het ongelukkige gevolg, dat hetzelve voor de binnenlandsche schipperij niet alleen is verslimmerd, maar bovendien gevaarlijk geworden; zoodat alle geldelijke bijdrage, aan dezelve op te leggen, hoogst onbillijk is te achten en de nijverheid van Overijssel en Drenthe op eene onregtmatige wijze zal drukken. *) (*Kamper Courant*).

— Aan alle stedelijke en plattelands heel- en vroedmeesters, welke toegetreden zijn tot het afzonderlijk congres, of nog zouden wenschen toe te treden, is, door het voorloopig bestuur van hetzelve, ter kennisse gebragt, dat, uit hoofde van de benoeming der Staats-Commissie tot herziening der geneeskundige staatsregeling, er geene bijeenkomst zal plaats hebben tot nadere bijeenroeping. Het voorloopig bestuur meent de werkzaamheden van voornoemde Staats-Commissie, die uit leden is zamengesteld, die het volste vertrouwen verdienen, niet te moeten vooruitloopen, veel minder te mogen belemmeren; eerst dan, wanneer dezelve haar rapport heeft uitgebragt, kan het nuttig en heilzaam geacht worden, het afzonderlijk congres zijne bijeenkomsten te doen plaats hebben.

— Te 's Bosch wordt er thans veel gesproken van het voornemen, dat er zou bestaan, bij de gezamenlijke belanghebbenden tot de uitwatering, een adres aan de Tweede Kamer te doen goedstemmen, om, in afwachting van die uitwatering, geheele uitvoering te vragen van de conventie door die stad en de Maaspolders op 12 Junij 1765 met de Staten-Generaal van Holland en West-Vriesland gesloten, waarbij de eerstgemelden *f* 65,000 bijdragen, om den *overlaat* te Baardwijk tot stand te brengen, tot welke conventie destijds ook de Staten van Gelderland toetraden, ten einde ook daar den Maaspolder langs dezen weg door dien overlaat van het overtollig water te bevrijden, waartoe zij *f* 80,000 bijdroegen, als wordende tegen die conventie jaarlijks in de maand April eene zomerkade in den mond van dien overlaat gelegd, geheel ten voordeele van de beneden-polders, die eertijds tot de provincie Holland behoorden en zulks tot groot nadeel van deze stad en de Maaspolder, daar dezelven, bij het van boven afkomende water, nog daarenboven de afwatering van Gelderland te verduren hebben.

— Den 8 dezer is met goed gevolg, aan het etablissement van de heeren *Paul van Vlissingen* en *Dudok van Heel*, te Amsterdam, te water gelaten het voor rekening van de Amsterdamsche Stoomboot-maatschappij nieuw gebouwd ijzeren stoomschip *de Stoomvaart*, bestemd voor de vaart tusschen Amsterdam en Hamburg.

— De jaarlijksche algemeene vergadering der maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, werd den 8 te Amsterdam geopend, onder het voorzitterschap van den hoogleeraar *S. Muller*, die eene redevoering hield over de vraag: *Welk belang heeft de maatschappij Tot Nut van 't Algemeen bij de tegenwoordige gesteldheid van Europa in het algemeen en Nederland in het bijzonder?* Na afloop dezer redevoering geschiedde de uitreiking der eereblijken.

De algemeene secretaris bragt, namens het hoofd-bestuur, het algemeen verslag uit. Daaruit bleek, onder anderen, dat het getal der departementen alsnu 284 beloopt, te zamen bestaande uit 13,729 leden, waarvan 12,093 contribuerende en 638 honoraire.

Vervolgens werd verslag uitgebragt over de uitgeschrevene prijsvragen. Nu volgde het rapport der commissie ter zake der landverhuizing, hetwelk door den heer *Bruno Tideman* werd uitgebragt. De commissie deed opmerken, dat zij vele feiten had verzameld, maar nog niet in staat was een volledig verslag te doen. Velerlei zijn de oorzaken der landverhuizing alhier; eene algemeen geldende oorzaak heeft de commissie niet ontdekt. Zij is geneigd tot eene ontkennende beantwoording der vraag, of hier te lande overbevolking bestaat, wanneer zij het oog vestigt op hetgeen hier nog gewerkt kan worden, en op de vele vreemdelingen die herwaarts overkomen, als maaijers, turfgravers, matrozen, enz. Doch de zucht tot landverhuizing is niet te stuiten, en dus is het wenschelijk haar te leiden.

In de vergadering van eergisteren is, onder anderen, behandeld een voorstel, betreffende het indienen van een adres der Maatschappij aan de Tweede Kamer, om te verlangen, dat bij de gewijzigde Grondwet bepaald worde, dat overal openbaar onderwijs voor de behoeftigen worde ingerigt, en dat in het concept gesupprimeerd worde: « met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, » en dat het Godsdienstig beginsel worde gehandhaafd, dewijl er anders geen volksonderwijs mogelijk is, en er alzoo christelijke en israëlitische scholen daargesteld worden. Het voorstel werd door professor *Hofstede de Groot* toegelicht en aangedrongen. De heer *van Dam van Isselt*, als afgevaardigde voor het departement Groede, ondersteunde het krachtig. Het hoofdbestuur maakte bedenking, of de leden hiertoe gemagtigd zijn, en verdedigde de uitdrukking: *met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen*, door de toelichting van het Gouvernement. Na lange discussien stelde de voorzitter voor het adres aan te nemen, onder nadere redactie, door eene commissie, van dat gedeelte, 't welk op de bijvoeging van: *met eerbiediging* enz. betrekking heeft. Verscheidene departementen achtten zich bezwaard; nogtans werd het voorstel, in omvraag gebragt zijnde, met 327 tegen 76 stemmen aangenomen.

— In het *Handelsblad* treft men de volgende advertentie aan: «Met de meeste verwondering las de *Bezitter der Boekenkist*, waarmede *Hugo Grotius* uit *Loevestein* ontvlugtte, de in het *Amsterdamsche Handelsblad* van 8 Augustus ll. gestelde annonce, alsof gezegde koffer, door des bezitters vergunning, zoude mogen worden gebezigd bij gelegenheid eener tooneelvoorstelling, getiteld: de ontkoming *van Hugo de Groot uit Loevestein*, in 1621.

«De eigenaar dier koffer geeft hiermede te kennen, dat dezelve tot zulk einde door *hem* niet wordt geleend.»

(w. g.) *G. J. Graswinkel des Villates.*

— De burgemeester van Velsen, de heer *C. Schreuder*, heeft eene premie van *f* 300 uitgeloofd, te voldoen aan dengenen, die ontdekken en aan de politie of justitie zal bekend maken den dader of de daders van den gepleegden diefstal en verwonding ten huize van den heer luitenant-generaal *Boreel*, onder Velsen, in den nacht van 5 op 6 Augustus 1848; wordende aan den aangever geheimhouding beloofd.

— Naar men verneemt boezemen de wonden, die de generaal Jhr. *W. F. Boreel*, in den nacht van den 5 en 6 dezer, te Haarlem op zijn buiten-verblijf bekomen heeft, thans minder bezorgdheid in en heeft men alle hoop op zijne genezing. Tot dusverre heeft men er nog niet in kunnen slagen, de schuldidigen op het spoor te komen.

— Er had den 9 dezer, even buiten Bodegraven, het volgende betreurenswaardige ongeluk plaats:

De heer *J. J. Montijn*, Burgemeester van Zegveld, met den heer *v. L.*, van Gouda komende rijden, waar zij dien dag vertoefd hadden, stalden in den laten avond aan de herberg van *G. Vink*, onder Rietveld en Bree uit, op een half uur afstands van de stad Woerden, waar hunne woonplaats was. Genoemde heer Burgemeester verwijderde zich voor het afrijden even uit de herberg, maar daar zijne afwezigheid langer dan gewoonlijk duurde, gingen de aanwezige personen met eenen lantaarn, wegens de dikke duisternis, naar buiten, doch zochten vruchteloos; waarop de heer *v. L.* aanmerkte, dat het wel mogelijk ware, dat zijn reisgezel vooruit naar Woerden was gewandeld, en reed toen alleen weg.

Heden morgen ongeveer 7 ure, zag een aldaar aan den wal liggende schipper, een zwarten hoed op het water drijven, en gaf zulks aan de aanwezige personen te kennen, waarop men dadelijk tot een onderzoek in het water overging, en spoedig een lijk ophaalde, hetwelk men voor dat van genoemden heer *J. J. Montyn* herkende. Van de ontsteltenis, welke deze gebeurtenis te weeg bragt, kan men zich moeijelijk een denkbeeld vormen.

— Een bijzondere brief uit Parijs, in een geacht belgisch blad, houdt in:

« De italiaansche zaken zijn niet de eenige bron van moeijelijkheden, waarmede de engelsch-fransche bemiddeling zal te kampen hebben. Het gouvernement der republiek wil, door de tusschenkomst in Italië tot het uiterste te weigeren, vermijden zich te verwikkelen in eenen oorlog tegen geheel Duitschland, dat partij trekt voor Oostenrijk. Men verzekert dat Denemarken en Nederland beiden den bijstand van Frankrijk hebben ingeroepen ten opzigte der sleeswijksche en limburgsche zaken. De fransche regering ontveinst niet, dat het die twee Staten wenscht te beschermen tegen de aanmatigingen van 't Frankforter parlement, omdat het die te regt als onaannemelijk en onverdedigbaar beschouwt. Maar indien Frankrijk niet in Italie wil tusschen beide komen, om een oorlog met het Duitsch Verbond te vermijden, kan het zich dan in een krijg verwikkelen over Sleeswijk en Limburg? Maar aan den anderen kant moet men erkennen, zou het een duitsch garnizoen in Maastricht kunnen dulden? Zoo als ge ziet paren zich vele uitwendige moeijelijkheden aan die van Frankrijks inwendigen toestand.»

— Dat de dooden in Nederland hoog in achting staan willen wij niet afkeuren; doch men kan, met de beste intentie, hierin alligt te ver gaan. Meermalen hebben de bladen overleden personen aangeduid die, inweerwil hunner aflijvigheid, tot consul, lid der leeuwenorde, of eene andere betrekking, waren benoemd. In 't afgeloopen jaar zag men in 's Hertogenbosch de torenvlaggen uitsteken, ter gelegenheid van den verjaardag des overleden zoons van Prins *Frederik*. Wij en anderen hebben er toen om gelagchen, even als om wijlen den ex-Koning, die volgens 't ontwerp van Grondwet deze landen blijft regeren. Nu weer schrijft men uit den Bosch van den 4: «Eergisteren, den 2 Augustus, wapperden des morgens van Stadhuis en Paleis van Justitie de vlaggen, ter eere van den verjaardag van wijlen Z. K. H. Prins *Alexander* der Nederlanden.» En in de *Nederl. Staats-Courant* van ll. Zaturdag wordt officieel berigt, dat de lector *W. Fleming* te Leyden eerlang een aanvang zal maken met de verklaring van *Shakspeare's Othello*, ofschoon de man (*Fleming*) reeds voor drie weken gestorven en begraven was. Of men nu moet aannemen dat de dooden leven, of wel dat de levenden dood zijn, mogen deskundigen beslissen.

— Dezer dagen heeft het licht gezien het Prospectus en de 5 eerste bladen van een, bij de Gebr. *Diederichs* te Amsterdam uit te geven boekwerk, getiteld: « *Onze Tijd* » enz. Met gerustheid durven wij onzen lezers deze allezins merkwaardige onderneming aanbevelen, daar zij, reeds in de eerste 5 bladen, welke daarvan het licht gezien hebben, volkomen regt geeft, om te verwachten, dat de taak naar waarde zal vervuld worden, door de vereeniging van letterkundigen, die zich met hare zamenstelling belast hebben. De eerste bladen bevatten namelijk een naauwkeurig verhaal der fransche omwenteling in dit jaar, tot na de bloedige dagen van Junij, een verhaal dat niet slechts opgezameld is uit de Couranten, die ons de berigten mededeelen, maar dat ons de aanleiding tot, de strekking van en de toekomst der omwenteling aanwijst. Voorts eene korte verklaring van het ontstaan der duitsche rijkskleuren, en eindelijk het begin van een artikel, getiteld: *Karel Albert van Carignan*, Koning van Sardinië, zijn leven, zijne regering en staatkunde, dat hoogst interessante bijzonderheden, nopens dezen, thans zóó gewigtigen Koning bevat. Wanneer er nog eenige aanprijzing noodig ware tot eene ruime deelneming, dan zouden wij op de bijzondere goedkoopheid en de nette uitvoering des werks wijzen. Wij meenen onzen lezers alzoo eene dienst te hebben bewezen, door hunne aandacht op deze onderneming te vestigen.

De eerstvolgende bladen zullen, onder meer andere artikelen, bevatten: Chateaubriand, geschetst als schrijver, dichter en staatsman. Het Planetenstelsel, volgens de jongste waarnemingen en ontdekkingen. Sleeswijk-Holstein, zijne onafhankelijkheid, enz. Het Communismus en Socialismus onzer dagen. De arbeidende klasse in Engeland. Belgie en zijne staatkunde, in 1848. Duitschland en zijne vooruitzigten, in 1848. Baron Merkus de Kock. Johannes Kinker. M. P. D. baron van Sijtzama, gouverneur van Vriesland. Het nieuwe koningrijk Sicilie. Geschiedenis van het Chloroforme. Pater Mathew, de apostel der matigheid. De hedendaagsche letterkunde van Italie.

Buitenlandsche berigten.

Rusland. — Eene bijzondere correspondentie van Kroonstadt meldt den aftogt der russische troepen uit de Moldau-Wallachijsche vorstendommen. Rusland ziet bepaald van eene tusschenkomst af en laat aan Turkije alléén de zorg over, om den toestand der zaken in Wallachije te regelen. De Ottomanische Porte neemt de meeste hervormingen aan, die in het programma van het voorloopig bewind vermeld zijn, zelfs het algemeene kiesregt, maar het eischt herstelling van den prins *Bibesco*. Echter is het niet zeker dat de Hospodar, vóór dat hij de toestemming van Rusland ontvangen heeft, de rol zal aannemen van constitutionnelen vorst, die men nu in de plaats wil stellen van dien van oppermagtigen vorst, welke hij tot nu toe gespeeld heeft.

Duitschland. — De rijksvergadering heeft met 317 tegen 90 stemmen besloten, nopens de verzoekschriften over de amnestie, over te gaan tot de gemotiveerde orde van den dag.

— De zitting der nationale vergadering te Frankfort van den 8, is niet minder woelig geweest dan die van den vorigen avond, en altijd ten gevolge van hetzelfde onderwerp. Op voorstel van een gedeelte der vergadering heeft de vice-president, de heer *de Soiron*, die de plaats van voorzitter nog bekleedde, den heer *Brentano* tot de orde geroepen, omdat die

*) Wij deelen geheel het gevoelen der HH. Prov. Staten van Drenthe (zie *Mepp. Cour.* n°. 30). «Dat de raadslieden van de kroon ten dezen onderwerpe, zich eene zware verantwoording hebben opgelegd.» En mogen verwachten, dat de hoofden van beide in deze betrokkene gewesten, zich de belangen zullen aantrekken der reeds zoo zwaar belaste en meer en meer verarmde schipperij, om te voorkomen, dat niet deze moeten boeten voor de misrekening in de vermeende landaanwinning, en de kosten dragen voor de werking, ten hunnen verderve aangelegd.

redenaar den vorigen avond de ergernis had gaande gemaakt door de oneerbiedige woorden, die hij over den prins van Pruissen had uitgesproken.

Dit beroep tot herstel der orde was de leus tot eene nieuwe en hevigen wanorde. De zitting moest gedurende een uur geschorst worden. Bij de hervatting, heeft de president het beroep tot de orde volgehouden en toen de tribunes dit toejuichten beklom de heer *Brentano* wederom het spreekgestoelte, waarop de onrustige bewegingen nogmaals herhaald werden. Men heeft de tribunes en zelfs die der dagbladschrijvers laten ontruimen; deze laatste zijn echter wederom spoedig toegelaten. Men heeft vervolgens, tot eene stemming moeten overgaan of het publiek al dan niet zou binnen gelaten worden, waarop met 580 tegen 91 stemmen is besloten, dat het zou verwijderd blijven. De oppositie heeft geprotesteerd en verklaard, dat dit eene geheime zitting was en dat slechts op verzoek van 50 leden eene geheime zitting kon plaats hebben.

Eindelijk is de petitie, houdende verzoek om amnestie voor de staatkundige beschuldigden, ter zijde gesteld, daar de orde van den dag met 307 stemmen tegen 90 is aangenomen.

Italie. — Hetgeen men sinds lang voorzien had, is gebeurd: ***Milaan is aan de Oostenrijkers overgegaan.***

Een brief uit Parijs, van den 9, meldt dit als stellig; het piemontesche leger zou eene nieuwe nederlaag hebben geleden, en de Oostenrijkers dien ten gevolge, na een niet zeer bloedig gevecht, zich weder van de hoofdstad hebben meester gemaakt, waaruit zij, in het voorjaar, met zoo veel woede werden uitgeslagen.

Overigens bevestigt het zich van alle zijden, dat Frankrijk en Engeland besloten hebben, om hunne bemiddeling aan de strijdvoerende partijen aan te bieden.

De fransche agent, die de voorslagen uit Parijs aan lord *Palmerston* heeft overgebragt, is den 8 des avonds teruggekomen.

De Fransche regering stelde tot grondslagen van de bemiddeling:

1°. Dadelijken wapenstilstand tusschen beide partijen tot de sluiting des vredes;

2°. Volkomen afstand van het Lombardijsch-Venetiaansch Koningrijk door Oostenrijk, behoudens eene geldelijke schadevergoeding.

Lord *Palmerston* heeft geantwoord, dat hij, wat het eerste punt betreft, bereid was met de fransche regering alle pogingen bij Oostenrijk in het werk te stellen, ten einde het voortrukken van *Radetzky* naar Turijn te beletten.

Wat het tweede punt betreft, heeft lord *Palmerston*, zoo men zegt, de zekerheid gekregen, dat Oostenrijk nimmer, tot eenigen prijs zou toestemmen in een volkomen afstand van het Lombardysch-Venetiaansch Koningrijk. Dien ten gevolge stelt hij voor tot grondslag van de vredes-onderhandelingen aan te nemen de voorwaarden, welke Oostenrijk in het begin van den oorlog zelf aan *Karel-Albert* voorgeslagen heeft, te weten de linie van de Etsch; waardoor het geheele venetiaansche gebied aan Oostenrijk verblijven zou. Lord *Palmerston* meent, dat die afstand al is, wat men in deze oogenblikken van het zegevierende Oostenrijk verwachten kan, te meer, daar de oostenrijksche krijgsmagt nu ook door de duitsche versterkt wordt.

De raad van ministers te Parijs is den 8 's avonds dadelijk bijeengekomen, en de voorslagen van lord *Palmerston* zijn aangenomen, waarna terstond agenten naar Londen, Weenen en Turijn zijn afgezonden.

De oorlogspartij is over deze bemiddeling weinig tevreden, en men vreesde zelfs voor nieuwe opschuddingen te Parijs; — doch dieper doordenkenden meenen, dat Frankrijk in het belang van orde en vrijheid handelt met geene oorlog aan te vangen.

De vraag is nu, of Oostenrijk de bemiddeling zal aannemen, en of de afgezonden agenten niet te laat zullen komen?

Engeland wil het zijne bijbrengen om aan de onderhandelingen kracht bij te zetten door de erkenning van de Fransche Republiek, zelfs vóór dat de Constitutie is aangenomen.

— Zie hier het jongste vertoog van de *Times* over de Italiaansche aangelegenheden, dat geheel op de voorslagen van bemiddeling gebouwd schijnt.

« Het is nu ongeveer twee maanden geleden, dat de Oostenrijksche regering den Koning van Sardinië zeer onbekrompene schikkingen aanbood, die, indien ze aangenomen waren, den oorlog dadelijk zouden geëindigd hebben; terwijl het piemonteesch grondgebied eene aanmerkelijke uitbreiding zou hebben ondergaan en de publieke schuld van het Lombardijsch-Venetiaansch koningrijk gelijk zou zijn verdeeld geworden. De heer *Hummelauer* werd ten zelfden tijde door het Weener-kabinet naar Engeland gezonden, om eene bemiddeling van de britsche regering op den grondslag van de grenzen der Etsch te verkrijgen, daar het bleek dat *Karel-Albert* zulke schikkingen eerder zou aannemen op aanbeveling van Engeland dan uit eigene beweging. Het Engelsche Gouvernement nam dit voorstel niet aan. De verklaring, die lord *Palmerston* in de jongste zitting heeft afgelegd, bewijst dat de Ministers der Koningin volstrekt niet weigerden tot deze wenschelijke schikking mede te werken, uit een gevoel van onverschilligheid omtrent of vijandigheid tegen de onafhankelijkheid en de welvaart van de Italiaansche Staten; doch, welke drijfveren hun ook geleid hebben, om zich van die vriendschappelijke en nuttige tusschenkomst te onthouden, de slimste vijanden van de Italiaansche zaak zijn die staatkundigen, die hier of buiten 's lands de regeling van het geschil hebben verhinderd. Men mag wel zeggen, dat de bitterheid van de nederlaag en de schrik voor eene nieuwe verovering vereischt werden, om de bevolking van verschillende deelen van Italië tot rede te brengen, en hun te overtuigen, dat de hun gebodene voorwaarden van schikking vrij ruimer waren, dan eenige, die zij ooit mogten hopen door geweld van 's Keizers krijgsoversten te verwerven. Doch het zou menschlievender zijn geweest, indien men hun zulk eene harde les gespaard had, en indien men met die beginselen van behoedzaamheid in het krijgs- en staatkundige gehandeld had, die van den beginne af den uitslag deden voorzien, die zich thans aan ons oog voordoet. Onze meening, men herinnert het zich, heeft nooit gewankeld; van den dag, waarop *Radetzky* Milaan moest verlaten, voorspelden wij het, dat hij de sterke linie aan de Etsch zou innemen, en zich daar zou handhaven tot dat hij zoo talrijke versterking zou hebben ontvangen, dat hij weder aanvallende zou kunnen te werk gaan, wanneer hij niet missen zou het land te heroveren. Dit nu is juist gebeurd.

« Het gevecht van Custoza heeft *Karel-Albert* met eenen slag al de voordeelen doen verliezen, die hij door drie maanden strijds, hoewel dan geen hevigen strijd, gewonnen had. De geheele linie, die door zijn leger bezet werd, van Rivoli naar Mantua, was gebroken; de Mincio op verscheiden punten overgetogen; Peschiera afgesneden; en, ondanks de vermoeijenissen van een gevecht, dat, zonder ophouden, vier dagen lang, in de felste hitte, had aangehouden, was de grijze maarschalk nog in staat zijne overwinning voort te zetten; want, nog binnen de drie dagen later, vervolgde hij 's Konings leger naar Bozzolo en Cremona, terwijl de regtervleugel van het keizerlijk leger alreeds de Oglio overging, en *Karel-Albert* niets overschoot, dan eene stelling aan de Adda in te nemen. (De schrijver redeneert nu nog in de onderstelling, dat de koning Milaan zou kunnen inhouden, doch erkent, dat een ongunstige slag, zoo als die werkelijk voor Milaan heeft plaats gehad, hem met die stad ook Lombardije moet doen ontruimen). Terzelfder tijd werd de Noorderweg door Brescia en Bergamo slechts door eenige Lombardijsche troepen verdedigd; terwijl geheel Italië ten zuiden van de Po, door Parma en Modena, luttel of geen wederstand kan bieden, aan den linkervleugel des oostenrijkschen legers. De voorwaarden van den wapenstilstand, die *Radetsky* onlangs aanbood, doch die *Karel-Albert* als hard en stuitend voor het eergevoel zijns legers weigerde, zijn dus juist dezelfde, als die der stelling, waarin de koning zich thans (vóór de overgave nog van Milaan) bevindt. Zijne magt is achter de Adda; Parma en Modena bevinden zich zonder bescherming; en wat Venetië aangaat, de onderwerping daarvan is, in den tegenwoordigen stand des veldtogts, slechts eene zaak van tijd. Men moet erkennen, dat *Karel-Albert* en zijne zonen, bij al die onheilen eene groote mate van heldhaftigheid getoond hebben, en ofschoon hun tegenstander hen in krijgsbeleid zeker overtreft, zoo moet men ook in aanmerking nemen het volslagen onbeteekenende van hunne italiaansche bondgenooten en de groote meerderheid van 's vijands legerbenden.

« Onder deze omstandigheden doen zich twee gewigtige vragen op: zal Oostenrijk vredes-onderhandelingen willen aanknoopen? Zal Frankrijk door bemiddeling, dan met de wapenen tusschen beide treden? De vrede van Europa hangt van de beantwoording dezer vragen af.

« Wat het eerste punt aangaat, wij verwachten van de voorzigtigheid, die het hof te Inspruck geleidt, en van het oordeel des keizerlijken opperbevelhebbers in Italië, dat Oostenrijk niet ongezind zal zijn te onderhandelen op nagenoeg dezelfde voorwaarden als te voren, met dit verschil alleen, dat de gewesten des Rijks, die afgestaan zullen worden, thans een aanzienlijker aandeel in de schuld zullen te betalen hebben dan vroeger, en dat Oostenrijk nu ook de vestingen Peschiera en Mantua zal willen behouden.

« Zoodra hadden niet de zaken in Noord-Italie deze verandering ondergaan, of gemagtigden uit Turyn, Milaan en Venetie werden afgezonden, om de gewapende tusschenkomst der fransche republiek te verzoeken. Het schijnt niet, dat *Karel-Albert* regtstreeks daartoe last gegeven hebbe; want, in welke moeijelijkheden bij zich ook bevinde, hij weet wel dat een strook van zijne erfstaten het loon van de Fransche hulp zou moeten zijn, en dat daarmêe nog een sterke stroom van hevige republikeinsche gevoelens in zijn land zou binnen breken. Wat daarvan zij, de zaak houdt nu het Fransch kabinet bezig, en het kan wel geen gewigtiger punt ter beslissing hebben. Wij twijfelen er in geenen deele aan (en het gebeurde staaft dit oordeel van den *Times*) of generaal *Cavaignac* en de heer *Bastide* zijn persoonlijk ongenegen gewapend in Italië binnen te vallen. Zulk een oorlog zou de Fransche schatkist hevig aanspreken, de binnenlandsche gevaren, waarmeê de republiek bedreigd wordt, vermeerderen, en waarschijnlijk geheel Duitschland te wapen doen loopen. Ofschoon nu tot dus verre in Frankrijk eenige bewegingen van troepen naar de italiaansche grenzen hebben plaats gehad, zoo moet men dit meer als eene vertooning dan wel als eene voorbereiding tot den strijd beschouwen.

« Goede staatkunde en de zaak des vredes nopen gener. *Cavaignac* thans, dat hij het mogelijke te werk stelle om door bemiddeling, alléén, of met Engeland, toen zich daartoe onlangs de gelegenheid voordeed, doch waartoe bij thans mede geneigd is. Zulk eene onderhandeling zou ten roem van beide regeringen strekken, en waarschijnlijk met goeden uitslag bekroond worden.

« Hoezeer deze gematigde handelwijze zeker in Frankrijks wezenlijk belang is, en tevens met de wenschen van de meerderheid der natie strookt, zoo is het vooruitzigt van een italiaanschen veldtogt toch iets zeer steelends voor den franschen krijgsman, en is de verdediging van Italiens onafhankelijkheid een heerlijk onderwerp voor redevoeringen in de nationale vergadering. Indien de gener. *Cavaignac* zich dus tegen een' oorlog naar buiten verklaart, dan moet hij bereid zijn om een geduchten parlementairen storm binnen 's lands door te staan.

« De omwentelingspartij zal zich terstond van een vraagstuk bemeesteren, dat eenige volksdrift kan opwekken, en zelfs de heer *Mauguin* en andere oude oppositiemannen hebben den strijd nog niet vergeten, dien zij zoo vinnig tegen *Casimir Périer* hebben gevoerd, onder omstandigheden, die zeker zoo bedenkelijk niet waren, als de tegenwoordige. De tegenwoordige minister van oorlog, generaal *Lamoricière*, en de heer *Thiers* zijn mogelijk zelve voor eene nadrukkelijke houding in de italiaansche zaken gestemd; doch wij hopen, dat, bij alle onzekerheid, de italiaansche zaak zoowel voor de gevaarlijke hulp harer vrienden als voor de volkomene zege harer vijanden zal behoed blijven.»

— De *Morning Post* verzekert, dat het voorloopig gouvernement van Sicilië den troon van dat eiland aan den prins van *Cambridge*, neef der koningin, heeft aangeboden, en dat lord *Palmerston* zich gehaast heeft dit aanbod van de hand te wijzen.

Frankrijk. — De heer *Thiers*, die zich, door zijn rapport op het voorstel van den heer *Proudhon*, een' geduchten bestrijder der anti-sociale bepeppen getoond heeft, is juist daardoor een voorwerp van bijzonderen haat geworden voor de communisten. Hij moet van die zijde reeds verschillende bedreigingen ontvangen hebben, en was zelfs door de politie gewaarschuwd, op zijne hoede te zijn. Dezer dagen eindelijk heeft een rampzalige hem van het leven willen berooven, en wanende hem zijn huis te zien ingaan een schot op hem gelost. De misdadiger heeft zich, zoowel in den persoon als in zijn doel bedrogen, want de kogel heeft slechts een jong meisje aan den ingang der woning van den heer *Thiers* getroffen, nadat eerst de kracht van den kogel, door de aanraking van een ander voorwerp, was verlamd.

— De generaal *Cavaignac* heeft gemeend het huis tegen over zijn hôtel te moeten doen bezetten door soldaten. Men zegt, dat hij tot dit besluit is gekomen, ten gevolge van zeer verontrustende inlichtingen.

De generaal *Lamoricière* heeft dezelfde voorzorg genomen voor het ministerie van oorlog.

De buren van den heer *Cavaignac* beginnen allengs te verhuizen, uit vrees voor eenen aanslag.

— Thans is het vervoer begonnen der opstandelingen, die tot deportatie veroordeeld zijn. De kapitein, die hen naar eene kolonie zal overbrengen, mag eerst in zee zijne instructie openen, om te weten welke zijne bestemming is.

Engeland. — Den 8 dezer des avonds heeft lord *Stanley*, in het hoogerhuis, inlichtingen gevraagd nopens de betrekkingen tusschen Engeland en de Beide Siciliën. Hij achtte het verkeerd, dat men in de zaken van het moederland met eene zijner bezittingen tusschen beide kwam, en liet zich op geene gunstige wijze over de zending van lord *Minto* naar Napels uit. Tot zijne bevreemding had men de onafhankelijkheid van Sicilië erkend, en vroeg inlichtingen wegens de houding van onzen admiraal voor Napels.

De minister markies *van Landsdowne* verklaarde, dat de britsche regering al het mogelijke gedaan had, om den koning van Napels en zijne siciliaansche onderdanen tot eene minnelijke schikking te brengen. Eerst toen de Sicilianen van alle rangen door hunne kloekheid getoond hadden, dat zij besloten hadden hunne onafhankelijkheid te erkennen, had de britsche regering hun raad gegeven nopens den aan te nemen regeringsvorm. Zij had een monarchalen, in plaats van een republikeinschen regeringsvorm en de keus van een italiaansch in stede van een vreemd prins aangeraden.

De minister gaf vervolgens eenigzins onduidelijk te kennen, dat de admiraal *Parker* naar eigen goedvinden naar de baai van Napels was vertrokken; en dat de beweging van de britsche vloot in geen verband stond met de betrekkingen tusschen Napels en Sicilië.

Na nog eenige woordenwisselingen vroeg de graaf *van Malmesbury* of admiraal *Parker* zich tegen eene expeditie verzetten zou, die Z. Napelsche Majesteit thans tegen zijne opgestane onderdanen mogt afzenden?

De minister heeft daarop een ontwijkend antwoord gegeven.

De *Times* wijdt weder een vertoog aan de deensche zaken en vindt eene bijkans lijnregte tegenspraak in de vredelievende verzekeringen, dezer dagen door lord *Palmerston* gegeven en de houding van de duitsche Rijksvergadering en de aankondiging van eene nieuwe blokkade door Denemarken. Het blad meent, dat gewone overwegingen van staatkunde dat geschil voorlang uit de wereld zouden gemaakt hebben, doch dat de Rijksvergadering te Frankfort er luttel om geeft, om «andermans geld en bloed te spillen en den zeehandel te bederven, waarvan zij geen begrip heeft. Zij zal in hare doldriftigheid niet gestuit worden, vóór dat het gevaar meer nabij haar-zelve is.»

De *Times* gaat op die wijze voort; is van oordeel, dat de britsche betrekkingen met Hamburg gevaar loopen, dat Sleeswijk zal bezet en Jutland binnengetogen worden; doch dat daarmêe Denemarken nog geen zins in de magt der bespringers is, die integendeel waarschijnlijk de magtiger bondgenooten van Denemarken in het veld zullen vinden.»

De *Times* zegt, dat de houding van lord *Palmerston* bij beide partijen mistrouwen opwekt, zonder nut te stichten, en dat hij beter had gedaan, in vereeniging met de andere Oostzee-Staten krachtdadige maatregelen tot bedwang te nemen, in plaatse van de hervatting van den oorlog mogelijk en bedenkelijker te maken. «Nopens deze zaak (merkt het blad aan) zijn de belangen, de staatkunde en, wij gelooven zelfs, de inzigten van Frankrijk, Rusland en de Oostzee-Staten gelijk met de onze en ten voordeele van het regt in deze zaak; en wij zijn bevoegd, ook namens de andere europesche Staten, die niet regtsteeks in dit geschil betrokken zijn, te zorgen dat deze vijandelijkheden een einde nemen, vóór dat zij, zoo als anders eerlang ligtelijk het geval zou kunnen wezen, tot eene meer algemeene ontbranding kunnen leiden.»

Het blad hoopt nog, dat de prins *van Leiningen*, minister van buitenlandsche zaken te Frankfort (halve broeder van de koningin *Victoria*) de zaken tot een vredelievend einde brenge; men vleit zich daar te meer mede, omdat de genoemde vorst steeds een vriend van orde en vrede geweest is.

— De radicale partij heeft den 8 des avonds in het Lagerhuis eene overwinning behaald. De heer *Berkeley* had een voorstel gedaan ten voordeele van de geheime stemming bij de verkiezingen; ondanks de bestrijding daarvan door lord *J. Russell*, werd het voorstel met 86 tegen 81 stemmen aangenomen. Men ziet dat de overwinning alleen het gevolg daarvan was, dat er een gering getal leden aanwezig was, daar men reeds duidelijk bespeurt, dat de Parlementszitting ten einde spoedt. Wanneer het voorstel nader in overweging komt, zal het wel verworpen worden; intusschen verdriet de oogenblikkelijke zege de ministeriële partij.

— Men vreest hier zeer voor eenen opstand der negers op Cuba.

— Een telegrafisch berigt uit Dublin van den 7, 's avonds ten 6 ure, meldt onder anderen:

«Het schijnt dat *Smith O'Brien* alleen zijne toestemming gegeven heeft om zich aan het hoofd der beweging te plaatsen, ten einde het verwijt van lafhartigheid, waarmeê *Dokeny* hem bedreigd had, te ontgaan. Door den invloed van dezen heeft de opstand, die eerst den 10n Augustus moest uitbarsten, niettegenstaande het verzet van de meeste opperhoofden, vroeger plaats gehad.» Men vermoedt dat *Smith O'Brien* veroordeeld, doch begenadigd zal worden.

LAATSTE BERIGTEN.

Italie. — Een over Duitschland ontvangen berigt meldt uit Milaan: «De Oostenrijkers zijn ten gevolge eener capitulatie Milaan binnengerukt. *Karel Albert* is teruggetrokken. Er is niet gevochten. De Oostenrijkers zijn naar Como en verder doorgedrongen. — *Middernacht.* De post, die zoo even is aangekomen, bevestigt dat er gecapituleerd is. In Milaan heerscht eene groote verslagenheid. Alles was gebarricadeerd, alles tot den uitersten tegenstand in gereedheid gebragt. De eenige voorwaarde van overgaaf die bekend is geworden is deze: «Aan een ieder staat het vrij Milaan te verlaten van dezen morgen af tot dezen avond zes ure.»

Duitschland. — De Hongaarsche Rijksdag heeft zich bepaaldelijk ten voordeele van een naauw bondgenootschap met Duitschland verklaard.

Oostenrijk. — De keizer heeft beloofd den 8 de terugreis naar Weenen, «naar zijne getrouwe Oostenrijkers», aan te nemen.

Te 's Gravenhage, bij GEBROEDERS BELINFANTE.